

LA SOCIETAT CATALANA DE LLENGUA I LITERATURA (1995-2002)

Joan Anton RABELLA
Societat Catalana de Llengua i Literatura (IEC)

Després d'un període breu d'inactivitat, la Societat Catalana de Llengua i Literatura (SCLL) va reprendre les activitats a partir de l'elecció d'una nova junta directiva el 21 de juny de 1995, la qual avui continua integrada pels mateixos membres després de dues eleccions (18 de juny de 1998 i 16 de novembre de 2000) en què, d'acord amb els estatuts de la SCLL, se n'havien de renovar parcialment els càrrecs: August Bover (president), Josep Massot (vicepresident), Montserrat Alegre (tresorera), Joan Anton Rabella (secretari), i Josep Paré i Mila Segarra (vocals).

La Societat Catalana de Llengua i Literatura, que és una filial de l'Institut d'Estudis Catalans, té com a objectiu l'estudi dels diversos camps de la llengua i la literatura catalanes. En aquest sentit, durant aquests anys ha centrat la seva activitat en dos aspectes concrets: d'una banda, la realització de conferències, presentacions de llibres, actes de commemoració, taules rodones i col·loquis de caire monogràfic i, de l'altra, la publicació de la revista «Llengua & Literatura», que posteriorment s'ha completat amb l'inici de la publicació dels «Treballs de la Societat Catalana de Llengua i Literatura».

Pel que fa al primer aspecte —l'organització de col·loquis i conferències—, al llarg d'aquests anys s'ha mantingut la voluntat de col·laborar amb d'altres societats i entitats culturals a l'hora d'organitzar les diferents activitats i que, fins al punt que fos possible, aquestes es realitzessin de manera descentralitzada —malgrat que fins fa poc l'única seu de l'IEC es trobava a Barcelona—, com podem comprovar en bona part dels actes i col·loquis realitzats fins avui i que tot seguit repassem cronològicament:

Col·loqui sobre l'aportació tardoromana, gòtica i franca en la llengua catalana (Institut d'Estudis Catalans, 2 de desembre de 1995). —En aquest col·loqui, que va ser organitzat conjuntament amb la Societat Catalana d'Estudis Clàssics i en què van intervenir A. M. Badia i Margarit, Jordi Bruguera, Marc Mayer, Josep Moran, Mila Segarra i Elisenda Vives, es va debatre, des de perspectives diferents —tant des d'un punt de vista lingüístic com històric i antropològic—, el coneixement que actualment es té sobre els pobles germànics que van establir-se en el que posteriorment seria l'àrea de la llengua catalana.

Sessió sobre les relacions de Montale amb Catalunya (Institut d'Estudis Catalans, 5 de març de 1996). —En aquest cas, la SCLL va col·laborar en l'acte que tractava sobre les relacions del poeta genovès Eugenio Montale amb Catalunya, que va organitzar el Departament

de Filologia Italiana de la Universitat de Barcelona dins el I Seminari Internacional de Literatura Italiana dels segles XIX i XX, i que es va celebrar amb motiu de la commemoració del centenari del naixement d'aquest escriptor, que fou premi Nobel de literatura l'any 1975.

Acte de commemoració del naixement de Joan Estelrich (Institut d'Estudis Catalans, 17 d'abril de 1996). —L'acte de commemoració del centenari del naixement de l'escriptor i polític mallorquí va ser organitzat conjuntament amb la Biblioteca de Catalunya i va consistir en la realització de tres conferències, a càrrec d'Isabel Graña, Manuel Jorba i Borja de Riquer, i en una exposició d'una selecció de l'obra de Joan Estelrich al claustre de l'Institut d'Estudis Catalans.

Introducció al pensament filosòfic de Ramon Llull (Institut d'Estudis Catalans, 7, 14 i 21 de novembre de 1996). —El filòsof Eusebi Colomer va impartir un cursset, que va tenir una durada de tres sessions, en què va analitzar la figura i el complex sistema de pensament de Ramon Llull.

Acte de commemoració del naixement de Jaume Collell (Institut d'Estudis Catalans, 19 de novembre de 1996). —Aquesta commemoració es va organitzar conjuntament amb la Societat Verdaguer i va constar de tres conferències:

Casimir Martí: «Jaume Collell, eclesiàstic i agitador cultural»

Isidre Molas: «Les idees polítiques de Jaume Collell»

Ramon Pinyol: «Collell, poeta»

Conferència de Josep Massot i Muntaner: «Joan Coromines, filòleg» (Institut d'Estudis Catalans, 30 de gener de 1997). —Aquesta conferència formà part de la sessió en memòria de Joan Coromines, membre emèrit de la Secció Filològica, que va morir el 2 de gener de 1997, la qual va ser organitzada per l'Institut d'Estudis Catalans.

Conferència de Joan M. Thomàs: «Franquistes catalans i llengua catalana durant el primer franquisme» (Institut d'Estudis Catalans, 7 de maig de 1997). —En aquest cas l'historiador Joan M. Thomàs va analitzar un aspecte propi de la història de la llengua catalana des d'una orientació que sovint no ha estat gaire coneguda.

Commemoració del centenari de la mort de Marià Aguiló i Fuster (Institut d'Estudis Catalans, 9 d'octubre de 1997). —L'acte de commemoració del centenari de la mort de Marià Aguiló, que es va organitzar conjuntament amb la Societat Verdaguer i la Biblioteca de Catalunya, va constar de quatre conferències i una exposició sobre aquest poeta, filòleg i bibliògraf:

Josep Massot i Muntaner: «Marià Aguiló, home de la Renaixença»

Joan Mas i Vives: «La poesia de Marià Aguiló»

Margalida Tomàs: «L'arxiu Marià Aguiló»

Joana Escobedo: «Marià Aguiló i els llibres»

Conferències durant els actes de celebració del 90è aniversari de la fundació de l'Institut d'Estudis Catalans (Institut d'Estudis Catalans, 6 i 25 de novembre de 1997). —Amb motiu de la celebració del norantè aniversari de la fundació de l'IEC el 18 de juny de l'any 1907, les societats filials organitzaren durant els mesos d'octubre i novembre un cicle de conferències que portà per títol «Ciència i cultura al llindar del segle XXI», i en el qual la SCLL va

col·laborar amb la realització de dues conferències, que volien abraçar els dos camps d'actuació de la Societat, de manera que una versà sobre els estudis de literatura catalana i l'altra, sobre la codificació de la llengua catalana:

Joaquim Molas: «Passat, present i futur dels estudis de literatura catalana»

Mila Segarra: «La codificació de la llengua catalana»

Presentació del llibre: Partinuples. Précis sur la romance catalane i Histoire du vaillant chevalier Tiran le Blanc (Institut d'Estudis Catalans, 9 de desembre de 1997). —El president de la Societat, August Bover, i l'editor, Pep Vila, van fer la presentació de l'edició d'aquests facsímils francesos del s. XVIII.

Presentació del volum X, 1-2 de la «Catalan Review» dedicat a Pere Calders (Institut d'Estudis Catalans, 15 de gener de 1998). —Aquesta presentació va ser organitzada conjuntament amb la North American Catalan Society i hi van intervenir: Avellí Artís-Gener, «Tísner», escriptor, Manuel Duran i Bernat Puigtobella, curadors del volum, i August Bover, com a president de la SCLL.

Presentació de la Miscel·lània d'homenatge a Joan Veny (Institut d'Estudis Catalans, 22 de gener de 1998). —La presentació, que es va fer conjuntament amb les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, va anar a càrrec d'August Bover i de Josep Massot, com a director de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, i va ser presidida per Manuel Castellet, president de l'Institut d'Estudis Catalans, i per Joan M. Pujals, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Conferència de Jaume Bertranpetit: «Gens i llengües. Diversitat genètica a Europa» (Institut d'Estudis Catalans, 26 de març de 1998). —Aquesta conferència de Jaume Bertranpetit, que és director del Laboratori d'Antropologia de la facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona, va ser organitzada conjuntament amb la Societat Catalana de Biologia.

Taula rodona: Debat sobre l'aplicació del català a les empreses (Institut d'Estudis Catalans, 28 d'abril de 1998). —En aquesta taula rodona, que va ser coorganitzada amb la Societat Catalana d'Economia, van intervenir tres persones representatives de diversos sectors empresarials (Josep Lluís Bonet, Director General i Conseller de Freixenet, Marc Monràs, Secretari General Tècnic del Banc de Sabadell, i Joan Josep Tarragó, Director Gran Públic de Catalunya de Telefònica) i una de l'àmbit lingüístic (Josep Moran, professor de filologia catalana de la Universitat de Barcelona).

Taula rodona: Problemes de la catalanística a l'Amèrica del Nord (Institut d'Estudis Catalans, 28 de maig de 1998). —Dins el IX Col·loqui de la North American Catalan Society, la SCLL va organitzar aquesta taula rodona, en què van prendre part: Josep Miquel Sobrer (Indiana University), president de la NACS, Philip D. Rasico (Vanderbilt University), Joan Ramon Resina (Cornell University), Miquel Reniu (president de la Comissió de Lectors de Català de la Generalitat de Catalunya) i August Bover, president de la SCLL, com a moderador.

Jornada sobre Jaume Balmes i el seu temps (Universitat de Vic i Ajuntament de Vic, 10 de juliol de 1998). —Aquesta jornada, que va ser organitzada conjuntament amb la Societat Verdguer, va consistir en la taula rodona «La figura i l'obra de Balmes» —en què van in-

tervenir Miquel Batllori, Josep Benet, Pere Lluís Font, Joaquim Molas, Jordi Figuerola i Ignasi Roviró—, en la presentació de l'edició del llibre *Escrits sobre Catalunya* de Jaume Balmes a càrrec de Josep M. Fradera i en tres conferències:

Anna M. Garcia: «L'època de Balmes»

Josep Moran: «La formació dels sons del llenguatge, segons Balmes»

Manuel Jorba: «Pau Pífferrer, escriptor romàntic (1818-1848)»

III Simposi de Filologia Valenciana —en honor de Joseph Gulsoy. Història de la llengua: problemes i mètodes (Universitat de València, 10-12 de novembre de 1998). —Aquest simposi sobre història de la llengua catalana va ser organitzat pel Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València i va comptar amb la col·laboració de la SCLL, que, a més, van participar-hi amb tres ponències de membres de la junta o del consell de redacció de la revista «Llengua & Literatura»:

Josep Moran: «Substrat i superstrat en l'evolució del català»

Mila Segarra: «Com estudiar la història de la llengua del segle xx»

Joan Anton Rabella: «Les noves 'Regles d'esquivar vocables': les correccions en el gènere processal»

Homenatge a Santiago Albertí (Institut d'Estudis Catalans, 10 de desembre de 1998). —Jordi Carbonell va fer la presentació de l'acte d'homenatge al filòleg i historiador Santiago Albertí, en el qual en dues conferències es va repassar la tasca lexicogràfica actual de l'Institut d'Estudis Catalans:

M. Teresa Cabré: «Els projectes lexicogràfics de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada»

Joaquim Rafel: «El Diccionari del Català Contemporani: un intent de renovació metodològica»

Conferència de Javier Velaza: «Estat actual de l'estudi de la llengua ibèrica» (Universitat de Barcelona, 24 de febrer de 1999 i Universitat de Lleida, 26-28 de novembre de 1999). —Javier Velaza va realitzar primerament la conferència sobre l'«Estat actual de l'estudi de la llengua ibèrica» a la Universitat de Barcelona, la qual posteriorment, i atès l'èxit d'assistència, va repetir com a conferència inaugural del xxvi Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, que va tenir lloc a Lleida el mes de novembre del mateix any.

XXV Col·loqui de la Societat d'Onomàstica (Sagunt, 26 i 27 de febrer de 1999). —En aquest cas, i d'acord amb la voluntat de realitzar actes descentralitzats, la SCLL va col·laborar en l'organització del xxv Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, en el qual, a més, va participar per mitjà d'una ponència:

Joan Anton Rabella: «Toponímia: problemes i mètodes»

Acte de commemoració del centenari del naixement de Joan Oliver (Centre Cultural de les Corts, Barcelona, 12 de maig de 1999). —Josep Massot i Muntaner, vicepresident de la SCLL, va presentar l'acte de commemoració del centenari del naixement de Joan Oliver, que va ser organitzat conjuntament per la SCLL, el Centre Cultural de les Corts i l'Arxiu Municipal del Districte de les Corts, i que va consistir en tres conferències a càrrec de Joaquim Molas, Ignasi Riera i Francesc Vallverdú, i una lectura dramatitzada d'*El Bestiari* de Joan Oliver per part de membres de l'IES Ausiàs Marc.

Cicle de conferències: El món indoeuropeu preromà (Universitat de Barcelona, 28 de febrer i 1 de març de 2000). —Com a continuació dels actes que la Societat havia organitzat anteriorment en relació amb el coneixement dels elements que han donat lloc o que han pogut tenir alguna influència en la formació de la llengua catalana (com el *Col·loqui sobre el substrat lingüístic del català* [30 de novembre de 1985], el *Col·loqui sobre l'aportació tardoromana, gòtica i franca en la llengua Catalana* [2 de desembre de 1995] i la conferència de Javier Velaza: *Estat actual de l'estudi de la llengua ibèrica* [24 de febrer de 1999 i 26-28 de novembre de 1999] suara esmentada) es va organitzar un cicle sobre l'indoeuropeu, compost per dues conferències:

Ignasi Xavier Adiego: «Les llengües preromanes indoeuropees de la Península Ibèrica»
Francisco Villar: «Los substratos indoeuropeos en Cataluña»

Presentació del llibre de M. Pilar Perea: *Compleció i ordenació de La flexió verbal en els dialectes catalans* d'A. M. Alcover i F. de B. Moll (Universitat de Barcelona, 30 de març de 2000). —En la presentació d'aquest treball, a més de l'autora, també hi van intervenir Joan A. Argenter, Josep Massot i Muntaner, Francesc Moll i Marquès i Joan Veny.

IV Simposi de Filologia Valenciana «en honor de Joan Veny» (Universitat de València, 9-11 de maig de 2000). —El IV Simposi de Filologia Valenciana, que va estar dedicat a Joan Veny, va ser organitzat pel Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València i va comptar amb la col·laboració de la SCLL.

Homenatge a Josep Anselm Clavé (Cent-cinquantè aniversari del naixement del cant coral) (Conservatori Superior de Música de Castelló de la Plana, 1 de desembre de 2000). —Aquest homenatge a Josep Anselm Clavé, que va comptar amb la col·laboració de la Federació de Cors de Clavé, del Conservatori Superior de Música de Castelló de la Plana, de la Universitat Jaume I i de l'Ajuntament de Castelló de la Plana, va incloure tres actes diferents:

1) L'exposició *Clavé al cor*, que va ser inaugurada amb la intervenció de Ramon Escolà, President de la Federació de Cors de Clavé.

2) Un acte acadèmic, presentat per August Bover i Vicent Pitarch, que va consistir en una taula rodona, que va ser moderada per Lluís Meseguer, de la Universitat Jaume I, i en què van intervenir:

Manuel Jorba: «Clavé i la Renaixença»

Manuel Martí: «La cultura Política republicana i les identitats nacionals»

Xosé Aviñoa: «Clavé i la música»

3) Un acte musical a càrrec de l'Orfeó de la Universitat Jaume I, dirigit per Òscar Ventura, i de la Coral Vicent Ripollès, dirigida per Manuel Torada Calonge.

Conferència de Joaquín Gorrochategui: «Las antiguas lenguas de los Pirineos» (Universitat de Barcelona, 4 d'abril de 2001). —Amb la seva conferència, el professor J. Gorrochategui, de la Universitat del País Basc, va ajudar a completar una visió actualitzada sobre els substrats de la llengua catalana després de les conferències dels dos anys anteriors que ja havien tractat sobre l'ibèric i les llengües indoeuropees preromanes.

Dues lliçons en homenatge a Tomàs Garcés en el centenari del seu naixement (Institut d'Estudis Catalans, 16 d'octubre de 2001). —Amb motiu del centenari del naixement de Tomàs Garcés es va organitzar un acte d'homenatge que va incloure dues conferències:

Josep M. Balaguer: «Tomàs Garcés: *Ship-Boy*»

Enric Cassany: «Només els somnis són veritat»

Acte de presentació del V Col·loqui sobre Verdaguer (Institut d'Estudis Catalans, 6 de novembre de 2001). —Com a preludi de l'«Any Verdaguer», amb motiu del centenari de la seva mort l'any 1902, es va organitzar, conjuntament amb la Societat Verdaguer, aquest acte en què es va presentar el v Col·loqui sobre Verdaguer, que posteriorment se celebrà a Barcelona, Folgueroles i Vic del 6 al 9 de novembre de l'any 2002.

A més de l'explicació de les activitats del col·loqui, es va presentar l'edició crítica de l'obra *Sant Francesc* de Jacint Verdaguer a càrrec d'Isidor Cònsul, el qual va pronunciar amb aquest motiu la conferència:

«1895: Verdaguer i la crítica»

Conferències sobre onomàstica antiga (Barcelona, Lleida i València, 8 de febrer, 9 i 10 de maig de 2002). —El professor José Luis Ramírez Sádaba, de la Universitat de Cantàbria, va realitzar tres conferències sobre onomàstica antiga, que van cloure el cicle dedicat a repassar l'estat actual del coneixement sobre els substrats de la llengua catalana, que s'havia iniciat l'any 1999.

Dues d'aquestes conferències es van realitzar a Lleida i València en col·laboració amb el Departament de Filologia Catalana de les universitats respectives:

«*La onomàstica de la antigüedad: antroponímia y toponímia. Su utilidad para la lingüística y para la historia*»

(Institut d'Estudis Catalans, 8 de febrer de 2002)

(Universitat de València, 10 de maig de 2002)

«*La onomàstica prerromana. Su utilidad para la lingüística y la historia*»

(Universitat de Lleida, 9 de maig de 2002)

Presentació de l'edició bilingüe de *Nabí* de Josep Carner (Barcelona, 10 i 11 d'abril de 2002). —La presentació de l'edició bilingüe de *Nabí*, amb traducció anglesa de Joan Gili, es va fer en col·laboració amb la Institució de les Lletres Catalanes i la llibreria Laie, i va constar de dos actes diferents:

Presentació del llibre per part d'August Bover i Francesc Parcerisas, amb intervencions de Jonathan Gili, Alan Yates i Jaume Coll (Institut d'Estudis Catalans, 10 d'abril de 2002).

Intervencions d'Alan Yates i Salvador Oliva, i lectura de fragments del llibre a càrrec de Jonathan Gili i Francesc Parcerisas (Llibreria Laie, Barcelona, 11 d'abril de 2002).

Taula rodona: Gaudí, Güell, Verdaguer: tres personatges del seu temps? (Auditori del Centre Cultural de les Corts, 11 d'abril de 2002). —Aquest acte, que es va organitzar en col·laboració amb l'Arxiu Municipal del Districte de les Corts, va comptar amb la participació de tres conferencians:

Jordi Castellanos: «De Verdaguer a Gaudí»

Mireia Freixa: «El patrimoni de Gaudí a les Corts»

Francesc Cabana Vancells: «El mecenatge d'Eusebi Güell»

Conferència de Joan Peytaví Deixona: «Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya del Nord moderna» (Institut d'Estudis Catalans, 18 d'abril de 2002). —Joan Peytaví Deixona, professor de la Universitat de Perpinyà, va oferir una visió sociolingüística de la Catalunya del Nord, amb aspectes interessants des del punt de vista dialectològic i històric, a partir de la informació antroponímica de la seva tesi doctoral.

Presentació del llibre: *Els menorquins d'Algèria* de Marta Marfany (Institut d'Estudis Catalans, 15 de maig de 2002). —Mila Segarra, professora de la Universitat Autònoma de Barcelona, va fer la presentació d'aquest llibre en un acte realitzat en col·laboració amb les Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

I, pel que fa al segon aspecte, bona part de l'activitat de la Societat gira al voltant de la seva revista, «Llengua & Literatura». Aquesta funciona a partir del seu consell de redacció, que està integrat per Josep Massot (director), Rosanna Cantavella, Glòria Casals, Albert Hauf, Joan Mas i Vives, Josep Moran (delegat de l'Institut), Joan Anton Rabella (secretari), Gemma Rigau, Mila Segarra i Joan Ramon Veny-Mesquida, i vol abastar els diferents camps de la llengua i la literatura catalana.

Durant aquests anys, i llevat del primer volum (número 6), que comprenia material anterior, «Llengua & Literatura» ha tingut una periodicitat anual: núm. 6 (1994-1995); núm. 7 (1996); núm. 8 (1997); núm. 9 (1998); núm. 10 (1999); núm. 11 (2000); núm. 12 (2001), i núm. 13 (2002).

També, finalment, s'ha pogut portar a la pràctica una vella idea de la nostra Societat, l'inici d'una col·lecció, que s'ha titulat «Treballs de la Societat Catalana de Llengua i Literatura», que permet la publicació tant de treballs que són massa extensos per poder-los incloure dins la revista com de conferències o cicles de conferències que creiem que és interessant que apareguin publicades. Fins avui, n'han aparegut dos volums, el número dos, *Substantius usats en sentit figurat com a qualificadors de persona* de Joan Bastardas (2000), i el número tres, *Les Regles d'esquivar vocables. Autoria i entorn lingüístic* de Germà Colón (2001), mentre que el número u, que inclou les diverses conferències que s'han organitzat sobre el substrat durant els quatre darrers anys, està en procés de publicació.